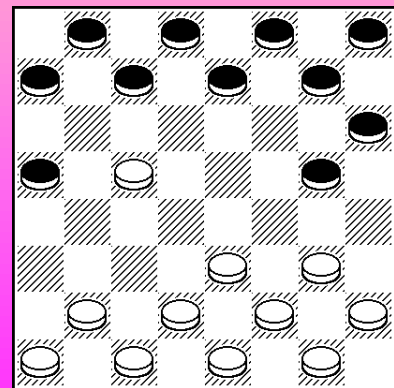

C. A. Ferrinho

DAMAS
Cadernos de aberturas

A DEFESA RUSSA

Carlos Alberto Ferrinho

A DEFESA RUSSA

1969

DO AUTOR

Este trabalho destina-se aos iniciados no difícil esporte que é o Jogo de Damas. É uma compilação, e nisto reside o nosso trabalho, do que já existia em teoria sobre esta abertura. Foram feitas por nós algumas adaptações nos I e II Sistemas. A variante Baiana a devemos a Humberto de Oliveira que a colheu do jogo prático e a desenvolveu. Antonio Tavares Vitorino também contribui com suas pesquisas, especialmente no V Sistema.

Apesar dos erros que esta obra possa conter, esperamos que nosso objetivo – a ajuda aos que se pretendem iniciar na prática deste esporte – seja alcançado.

Resumimos os comentários do que apresentamos usando apenas os símbolos: \pm (melhor para as brancas), \oplus (melhor para as pretas), = (igualdade ou empate) e X (vitória).

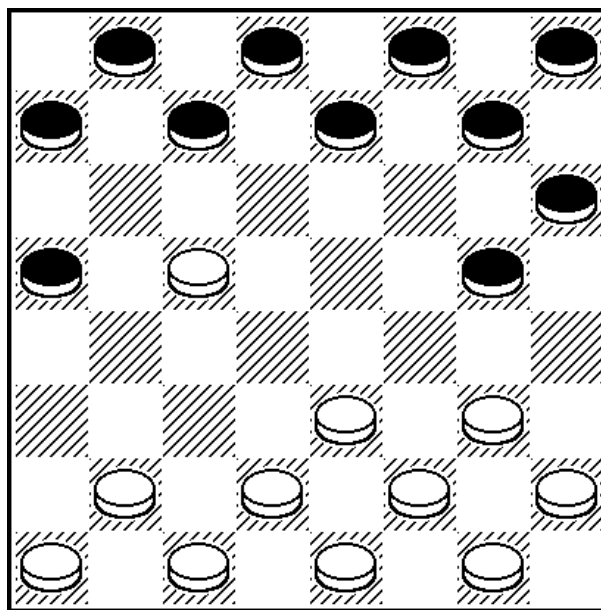
São Paulo, 1969

Carlos Alberto Ferrinho

A DEFESA RUSSA

1. c3-d4	b6-a5
2. d4-c5	d6xb4
3. a3-c5	f6-g5

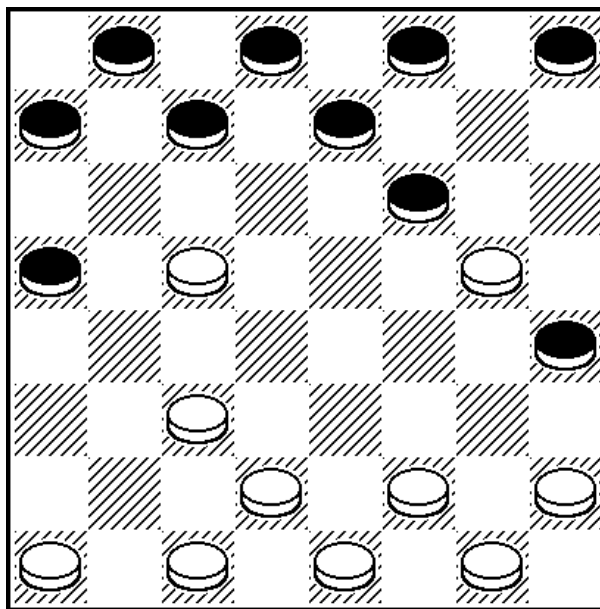
Diagrama 1

I SISTEMA

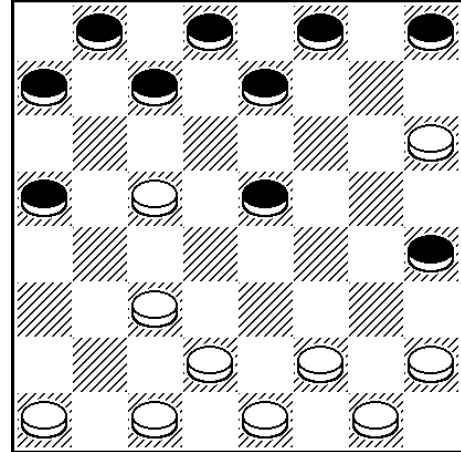
4. b2-c3	g7-f6
5. g3-f4	g5-h4
6. f4-g5	h6xf4
7. e3xg5	...

Diagrama 2

07. e3xg5 c7-d6
7. ... f6-e5 (1)
08. c3-b4 a5xc3
 09. d2xb4 f6-e5
 10. g5-h6 h8-g7
 11. a1-b2 b8-c7
11. ... g7-f6? (2)
12. c1-d2 c7-b6
12. ... g7-f6?
 13. d2-e3 X
13. b2-a3 b6xd4
 14. f2-g3 h4xf2
 15. g1xc5 e5-f4
15. ... d8-c7? (3)
15. ... g7-f6?
 16. h2-g3 X
16. b4-a5 d6xb4
 17. a3xc5 g7-f6
 18. e1-f2 f6-g5
 19. a5-b6 e7-d6
19. ... g5-h4 (4)
19. ... f4-e3 (5)
20. c5xe7 a7xc5
 21. f2-g3 f8xd6
 22. g3xc7 d8xb6
 23. h6xf4 c5-d4 =
- (1)
07. ... f6-e5
 08. g5-h6 ...

Diagrama 3

08. ... c7-d6
08. g5-h6 h8-g7
 09. c5-d6 e7xc5
 10. c3-b4 c5xa3
 11. c1-b2 a3xe3
 12. f2xh8 ±
09. a1-b2 d6xb4
 10. b2-a3 h8-g7
10. ... b8-c7
 11. a3xc5 c7-b6
 12. c1-b2 b6xd4
 13. d2-e3 d8-c7
 14. e3xc5 c7-d6
 15. e1-d2 d6xb4
 16. b2-a3 e7-d6
 17. a3xe7 f8xd6
 18. d2-e3 ±
11. a3xc5 g7-f6
 12. f2-e3 d8-c7
 13. c1-b2 c7-d6
13. ... c7-b6
 14. e3-f4 X
14. b2-a3 d6xb4
 15. a3xc5 e5-f4
 16. e3xg5 f6-e5

- 17. g1-f2 h4xf6
- 18. h2-g3 b8-c7
- 19. f2-e3 c7-d6

- 19. ... c7-b6
- 20. e3-d4 X

- 20. h6-g7 f8xh6

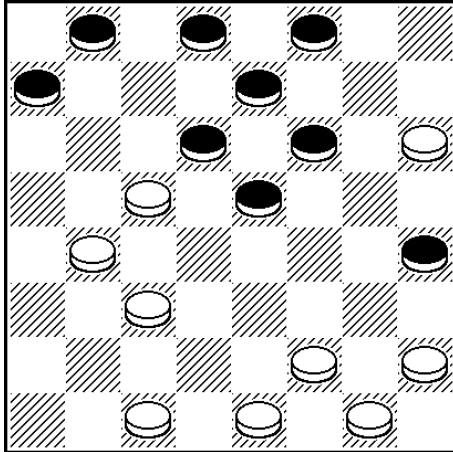
- 20. ... f6xh8
- 21. e3-d4 X

- 21. e3-f4 d6xb4
- 22. f4xf8 X.

(2)

- 11. ... g7-f6?
- 12. b2-c3 ...

Diagrama 4

A)

- 12. ... b8-c7
- 13. c1-b2 h4-g3

- 13. ... c7-b6
- 14. h2-g3 b6xd4
- 15. g3-f4 e5xg3
- 16. c3xg7 X

- 14. h2xf4 e5xg3
- 15. f2xh4 f6-e5

- 15. f2xh4 d6-e5
- 16. b4-a5 c7-b6
- 17. a5xc7 d8xd4
- 18. e1-f2 e7-d6
- 19. h4-g5 f6xh4
- 20. f2-g3 h4xf2
- 21. g1xe7 f8xd6
- 22. h6-g7 X

- 16. e1-f2 c7-b6
- 17. f2-g3 b6xd4
- 18. g3-f4 X

B) – Ver diagrama 4

- 12. ... d8-c7
- 13. h2-g3 ...

- 13. c1-b2 f6-g5
- 14. h6xf4 e5xg3
- 15. h2xf4 a7-b6
- 16. c5xa7 d6-e5
- 17. f4xd6 e7xc1 X

- 13. ... f6-g5

- 13. ... c7-b6
- 14. c1-b2 b6xd4
- 15. g3-f4 e5xg3
- 16. c3xg7 X

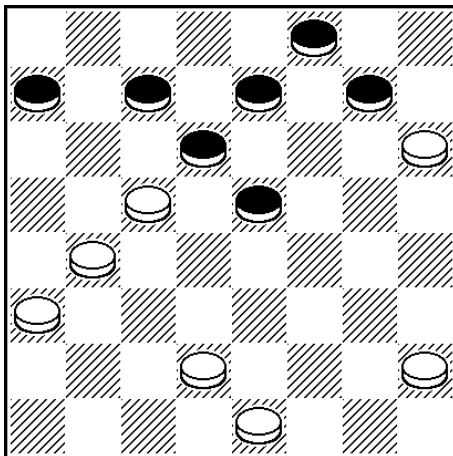
- 14. h6xf4 c7-b6
- 15. c1-b2 b6xd4
- 16. e1-d2 b8-c7
- 17. d2-e3 c7-b6
- 18. e3xc5 b6xd4
- 19. b4-a5 f8-g7
- 20. g1-h2 e7-f6
- 21. f4-g5 d6-c5
- 22. g5xe7 e5-f4
- 23. g3xe5 d4xd8
- 24. b2-a3 g7-h6

24. b2-a3	a7-b6
25. a5xc7	d8xb6
26. h2-g3	b6-a5
27. g3-f4	g7-f6
28. f2-e3	f6-g5
29. f4xh6	h4-g3
30. h6-g7	g3-h2
31. g7-h8	h2-g1
32. c3-b4 X	

25. a5-b6	c5-d4
26. c3xe5	a7xc5
27. e5-f6 ±	

(3)

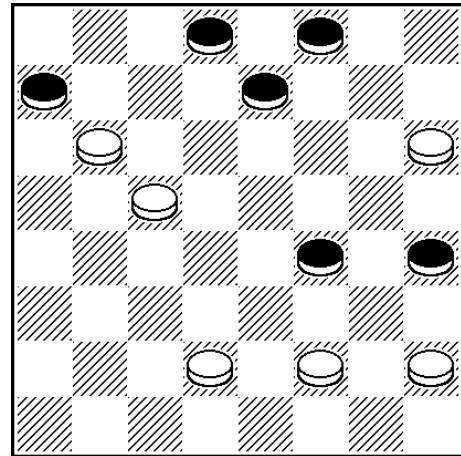
Diagrama 5

15. ...	d8-c7?
16. b4-a5	d6xb4
17. a3xc5	e5-f4
18. e1-f2	g7-f6
19. a5-b6	c7xa5
20. d2-c3	f6-e5
21. f2-g3	e7-d6
22. c5xe7	f8xd6
23. h6-g7 X	

(4)

Diagrama 6

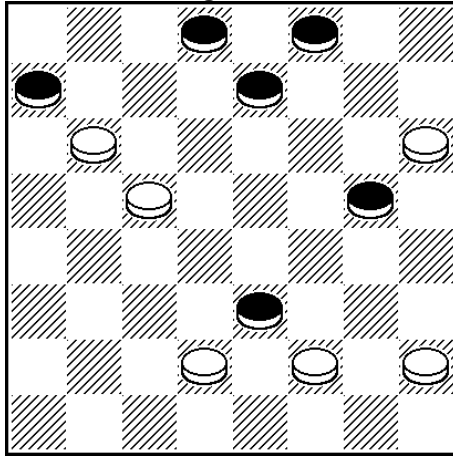

19. ...	g5-h4
20. f2-e3	h4-g3

20. ...	e7-d6
21. e3xg5	d6xb4
22. g5-f6	a7xc5
23. f6-g7	c5-d4
24. g7-h8	b4-c3
25. d2xb4	d4-e3
26. b4-c5	e3-f2
27. c5-b6 =	

21. e3xg5	g3-f2
22. d2-e3	f2xd4
23. c5xe3	a7xc5
24. e3-d4	c5xe3
25. g5-f6	e7xg5
26. h6xd2 =	

(5)

Diagrama 7

19. ... f4-e3
 20. f2xd4 g5-f4

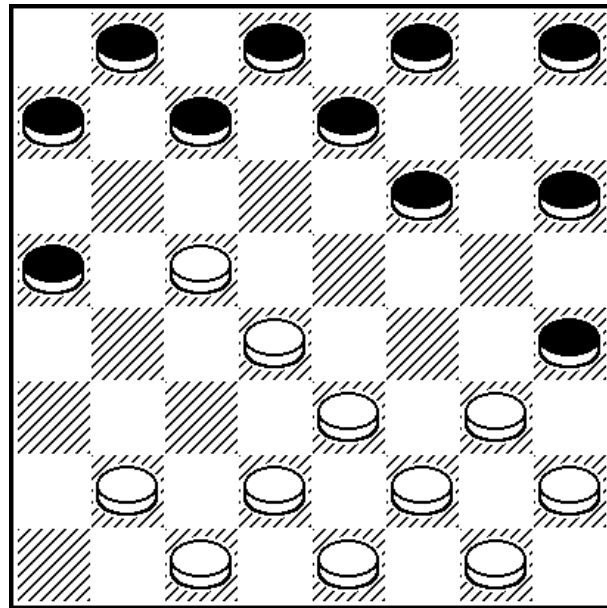
20. f2xd4 e7-d6
 21. h6xf4 d6xb4
 22. d2-e3 a7xc5
 23. d4xb6 b4-a3
 24. b6-a7 a3-b2
 25. a7-b8 ±

21. h6-g7 f8xh6
 22. d2-c3 h6-g5
 23. c3-b4 f4-e3
 24. d4xf2 g5-f4
 25. b4-a5 e7-f6
 26. c5-d6 a7xe7
 27. a5-b6 f6-e5
 28. b6-a7 e5-d4
 29. a7-b8 f4-e3
 30. f2-g3 d4-c3
 31. b8-a7 e3-d2
 32. g3-f4 d2-c1
 33. f4-e5 c1-b2
 34. h2-g3 b2-a1
 35. a7-e3 =

II SISTEMA

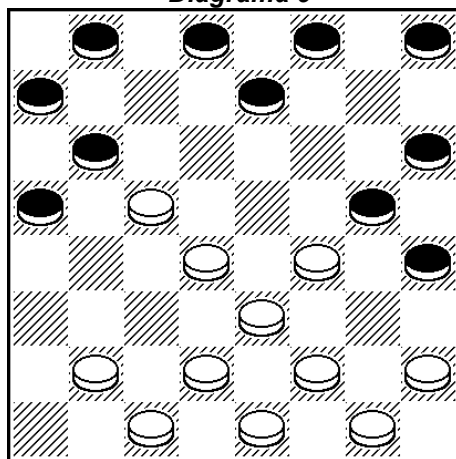
4. b2-c3 g7-f6
5. a1-b2 g5-h4
6. c4-d4 ...

Diagrama 8

- 6. c3-d4 c7-b6**
6. ... f8-g7 (1)
6. ... h8-g7 (2)
- 7. g3-f4 ...**
7. b2-a3 ... (3)
- 7. ... f6-g5**

Diagrama 9

- A)**
- 8. d2-c3? b8-c7**
9. b2-a3 c7-d6
10. c1-d2 ...
10. e1-d2 ... (4)
- 10. ... d6xb4**
11. a3xc5 e7-f6
12. f2-g3 ...
12. f4-e5 ... (5)
12. h2-g3 d8-e7
13. f4-e5 g5-f4 X
- 12. ... h4xf2**
13. e1xg3 f6-e5
14. d4xh4 b6xb2 X

B) - Ver diagrama 9

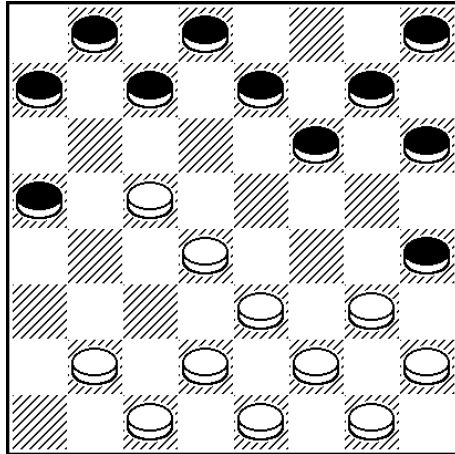
- 8. b2-c3 b8-c7**
8. ... h8-g7 (6)
8. ... d8-c7 (7)
- 9. f4-e5 g5-f4**
9. ... e7-d6
10. c5xe7 f8xf4
11. f2-g3 h4xf2
12. e1xg5 =
- 10. e5xg3 c7-d6**
11. g3-f4 d6xb4
12. f4-e5 h8-g7
13. e3-f4 e7-f6 ⊕

C) - Ver diagrama 9

- 8. f4-e5 h8-g7**
8. ... d8-c7 (8)
- 9. e5-d6 ...**
9. e3-f4? g5xe3
10. d2xf4 d8-c7 X
- 9. ... g5-f4**
9. ... g7-f6
10. b2-c3 d8-c7
11. h2-g3 c7xe5
12. e3-f4 g5xe3
13. d2xd6 X
- 10. e3xg5 h4xf6**
11. b2-c3 ...
11. d2-c3 ... (9)
- 11. ... d8-c7**
12. h2-g3 c7xe5
13. c5-d6 e7xe3
14. d2xd6 =

(1)

Diagrama 10

6. ... f8-g7
7. b2-c3 f6-e5

7. ... c7-d6(ou b6)
8. c3-b4 a5xe5
9. e3-f4 d6xb4
10. f4xf8 X

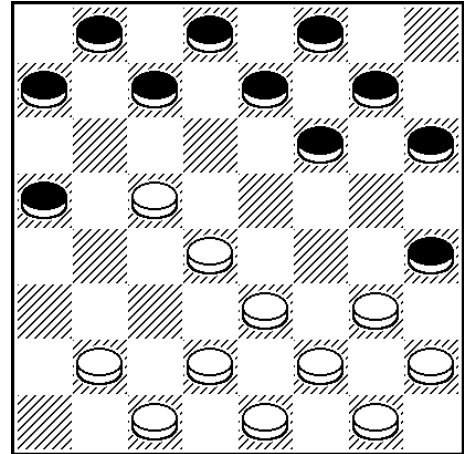
7. ... f6-g5
8. c3-b4 a5xe5
9. c5-b6 a7xc5
10. e3-d4 e5xc3
11. d2xf8 X

8. d4xf6 e7xg5 ±

8. d4xf6 g7xe5
9. c5-b6 a7xc5
10. c3-d4 e5xc3
11. d2xf8 X

(2)

Diagrama 11

6. ... h8-g7
7. b2-a3 c7-b6
8. e3-f4 d8-c7

8. ... a5-b4?
9. c1-b2 b4xd6
10. f4-g5 X

8. ... f6-g5?
9. d2-c3 g5xe3
10. c3-b4 X

9. d2-c3 f6-g5
10. e1-d2 g5xe3
11. d2xf4 g7-f6

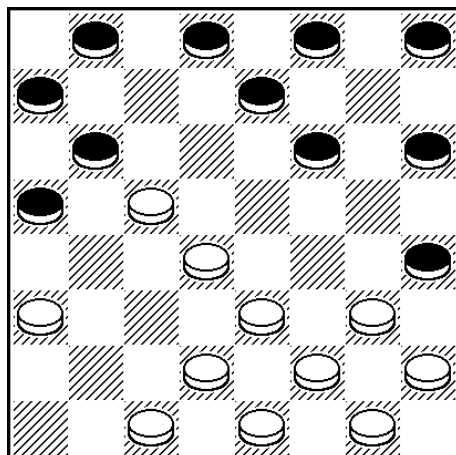
11. ... c7-d6
12. a3-b4 X

12. f4-g5 h6xf4
13. g3xg7 f8xh6
14. h2-g3 =

14. h2-g3 h6-g5
15. g3-f4 g5xe3
16. c3-b4 a5xe5
17. f2xd8 b6xd4
18. d8xf2 X

(3)

Diagrama 12

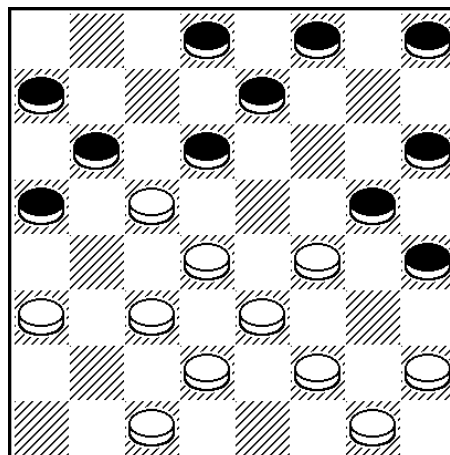
- 7. b2-a3 f6-g5
- 8. d2-c3 b8-c7
- 9. g3-f4 h8-g7
- 10. c1-b2 ...

- 10. f2-g3 h4xf2
- 11. e1xg3 c7-d6
- 12. g3-h4 d6xd2
- 13. h4xh8 e7-f6
- 14. h8xe5 h6-g5
- 15. f4xh6 d2xd6 ⊕

- 10. ... e7-d6
- 11. c5xe7 f8xd6
- 12. d4-e5 d6-c5
- 13. c3-d4 d8-e7
- 14. b2-c3 g7-f6
- 15. e5xg7 h6xf8
- 16. f4xh6 c7-d6
- 17. e1-d2 e7-f6
- 18. h2-g3 d6-e5
- 19. g1-h2 f8-g7
- 20. h6xf8 a5-b4
- 21. c3xc7 e5xe1
- 22. f8xb4 e1xd8X

(4)

Diagrama 13

- 10. e1-d2 d6xb4
- 11. a3xc5 d8-c7
- 12. c1-b2 c7-d6
- 13. b2-a3 d6xb4
- 14. a3xc5 e7-d6
- 15. c5xe7 f8xd6
- 16. d4-c5 ...

- 16. d4-e5 d6-c5
- 17. c3-d4 h8-g7
- 18. h2-g3 a5-b4 X

- 16. ... b6xb2
- 17. d2-c3 b2xd4
- 18. e3xe7 =

(5)

- 12. f4-e5 f8-e7

- 12. ... d8-c7?
- 13. e5xg7 h8xf6
- 14. c3-b4 a5xe5
- 15. c5-d6 X

- 13. e5xg7 h8xf6
- 14. h2-g3 d8-c7
- 15. g3-f4 c7-d6 ⊕

(6)

8. ... h8-g7
 9. c1-b2 ...
 9. f4-e5? g7-f6
 10. e5xg7 g5-f4
 11. e3xg5 h4xh8 X

9. ... b8-c7
 10. b2-a3 =

(7)

8. ... d8-c7
 9. c1-b2 c7-d6
 10. b2-a3 d6xb4
 11. a3xc5 b8-c7
 12. f4-e5 e7-d6
 13. c5xe7 f8xf4
 14. f2-g3 ±

(8)

8. ... d8-c7
 9. b2-a3 h8-g7
 10. a3-b4 a5xc3
 11. d2xb4 e7-d6
 11. ... b6-a5
 12. c1-b2 a5xa1
 13. c5-d6 e7xc5
 14. d4xd8 a1xf6
 15. e3-f4 g5xe3
 16. d8xc1 X
 12. c5xe7 f8xd2
 13. c1xe3 g7-f6
 13. ... b6-a5?
 14. h2-g3 a5xe5
 15. e3-f4 X
 13. ... g5-f4

14. e3xg5 h6xf4
 15. f2-g3 h4xf2
 16. e1xe5 b6-a5
 17. b4-c5 a7-b6
 18. c5xa7 a5-b4 =

14. b4-a5 f6-e5
 15. d4xf6 g5xe7
 16. e3-d4 e7-d6
 17. f2-g3 h4xf2
 18. g1xe3 d6-e5
 19. d4xf6 h6-g5
 20. f6xh4 b6-c5
 21. h4-g5 c5-d4
 22. e3xc5 c7-b6
 23. a5xc7 b8xb4
 24. e1-d2 a7-b6
 25. g5-f6 b6-a5 =

(9)

Variante Caipira

11. d2-c3 d8-c7
 12. f2-e3 c7xe5
 13. e3-f4 e5xg3
 14. h2xf4 a5-b4

14. ... f6-g5?
 15. c3-b4 a5xg3
 16. g1-f2 b6xd4
 17. f2xd8 X

14. ... b8-c7?
 15. b2-a3 c7-d6
 16. c1-b2 d6xb4
 17. a3xc5 f6-g5
 18. c3-b4 a5xg3
 19. g1-f2 b6xd4
 20. f2xd8 X

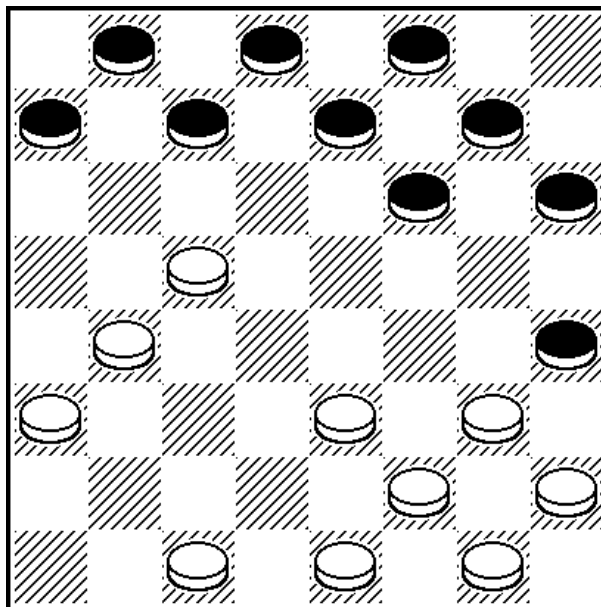
14. ... b8-c7?
 15. b2-a3 f6-g5
 16. e1-f2 g5xe3
 17. c3-b4 a5xe5
 18. f2xd8 b6xd4
 19. d8xe3 X

15. c3xc7 b8xb4
 16. b2-a3 =

III SISTEMA

4. b2-c3	g7-f6
5. a1-b2	g5-h4
6. b2-a3	h8-g7
7. c3-b4	a5xc3
8. d2xb4	...

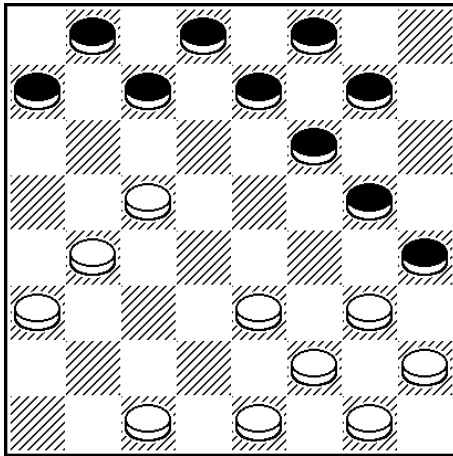
Diagrama 14

8. ... **f6-g5**

- 9. c5-d6 e7xc5
- 10. b4xd6 c7xe5
- 11. e3-f4 g5xe3
- 12. f2xh8 X

Diagrama 15

A)

- 9. e3-d4 c7-b6
- 10. b4-a5 g7-h6
- 11. a5xc7 b8xb4
- 12. a3xc5 e7-d6
- 13. c5xe7 f8xd6 =

B) - Ver diagrama 15

- 9. g3-f4 g7-h6
- 10. e1-d2 ...
- 10. b4-a5 c7-b6
- 11. a5xc7 b8xb4
- 12. a3xc5 e7-d6
- 13. c5xe7 f8xd6
- 10. c1-d2 c7-b6 X
- 10. ... c7-b6

- 10. e1-d2 c7-d6
- 11. f2-g3 h4xb6
- 12. b4-a5 g5xe3
- 13. a5xg7 X

11. h2-g3 ...

- 11. e3-d4 g5xe3
- 12. d2xf4 f6-e5
- 13. f4xd6 d8-c7 X

- 11. ... b6xd4
- 12. e3xc5 g5xe3
- 13. d2xf4 f6-g5 =

C) - Ver diagrama 15

- 9. e1-d2 c7-b6
- 10. g3-f4 b6xd4
- 11. e3xc5 g5xe3
- 12. f2xd4 g7-h6 =

D) - Ver diagrama 15

- 9. c1-b2 g7-h6
- 10. e3-d4 e7-d6
- 10. ... c7-b6
- 11. b4-a5 b8-c7
- 12. d4-e5 ±
- 11. c5xe7 f8xd6
- 12. b2-c3 =

Variante Vorontzov

- 1. c3-d4 b6-a5
- 2. d4-c5 d6xb4
- 3. a3xc5 f6-g5
- 4. b2-c3 g7-f6
- 5. a1-b2 g5-h4
- 6. b2-a3 f6-g5
- 7. c3-b4 a5xc3
- 8. d2xb4 e7-f6
- 9. e1-d2 c7-b6
- 10. g3-f4 b6xd4
- 11. e3xc5 g5xe3
- 12. d2xf4 =

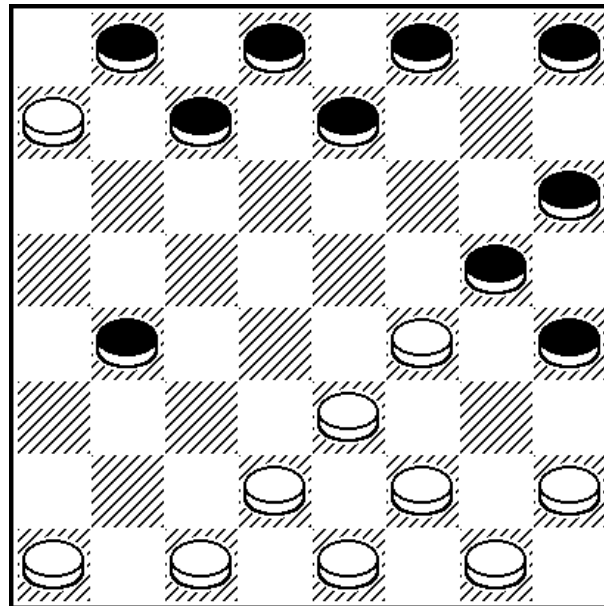
IV SISTEMA

1. c3-d4	b6-a5
2. d4-c5	d6xb4
3. a3xc5	f6-g5
4. b2-c3	g5-h4
5. g3-f4	g7-f6

6. c3-d4	c7-b6
7. f4-g5	h6xf4
8. e3xg5 ±	

6. c3-d4	f6-g5
7. c5-b6	a7xc5
8. d4xb6	a5-b4
9. b6-a7	...

Diagrama 16

A) - Ver diagrama 16

9. ... b4-a3
10. f4-e5 ...

10. a1-b2 e7-d6
11. b2-c3 f8-e7
12. c3-d4 c7-b6
13. a7xc5 d6xb4
14. d2-c3 b4xd2
15. e1xc3 e7-d6
16. c1-d2 =

16. d4-e5 d8-c7
17. h2-g3 h8-g7 X

10. ... e7-d6

10. ... e7-f6?
11. e5xg7 h8xf6
12. c1-b2 a3xc1
13. d2-c3 c1xf4
14. f2-g3 h4xf2
15. e1xg7 X

10. ... h8-g7?
11. e3-d4 e7-d6
12. d2-c3 d6xf4
13. f2-g3 h4xf2
14. e1xe5 X

11. e3-f4 g5xe3
12. d2xf4 ±

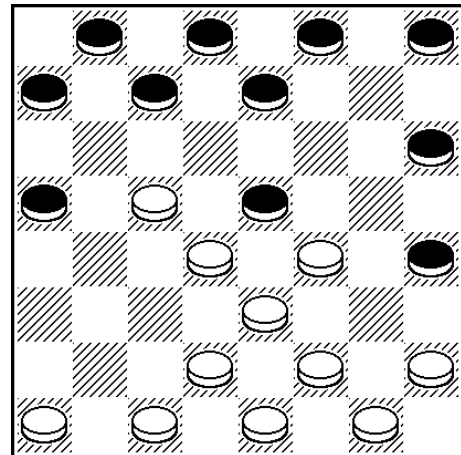
B) - Ver diagrama 16

9. ... e7-d6
10. d2-c3 b4xd2
11. e1xc3 h8-g7
12. a1-b2 d6-c5 =

Variante Sokov

4. b2-c3 g5-h4
5. g3-f4 g7-f6
6. c3-d4 f6-e5

Diagrama 17

A)

7. d4xf6 e7xg5
8. d2-c3 f8-e7
9. a1-b2 c7-d6
10. c1-d2 d6xb4
11. b2-a3 b8-c7
12. a3xc5 h8-g7
13. c3-b4 a5xc3
14. d2xb4 g7-f6 X

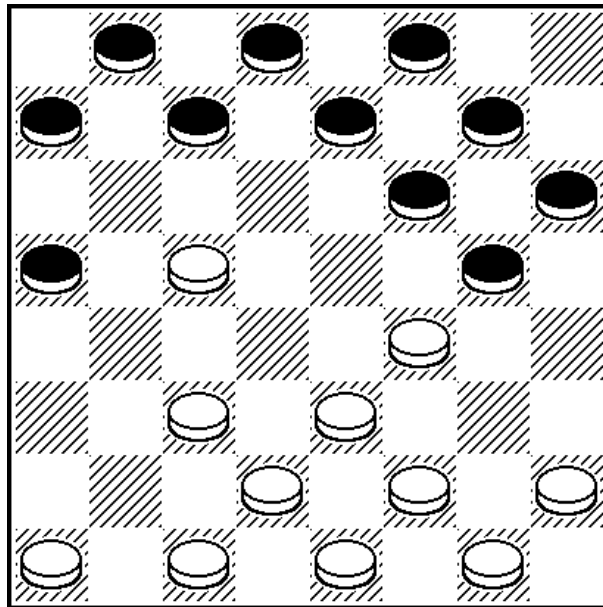
B)

7. f4xd6 c7xc3
8. d2xb4 a5xc3
9. c1-b2 h6-g5
10. b2xd4 g5-f4
11. e3xg5 h4xf6
12. f2-e3 ±

V SISTEMA

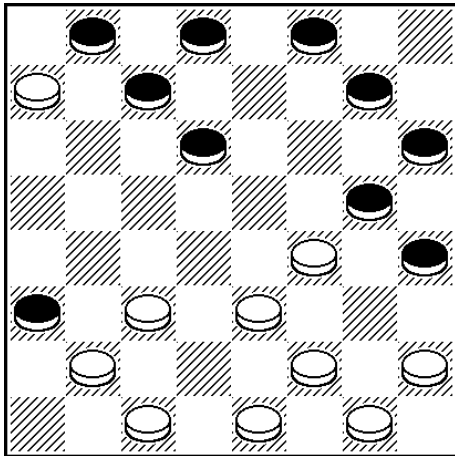
4. b2-c3 g7-f6
5. g3-f4 h8-g7

Diagrama 18

- 6. c3-d4** ...
6. a1-b2 ... (1)
- 6. ... g5-h4**
6. ... c7-b6? (2)
6. c3-d4 c7-d6
7. h2-g3 d6xb4
8. g3-h4 X
- 7. a1-b2 f6-g5**
8. c5-b6 a7xc5
9. d4xb6 a5-b4
10. b6-a7 ...
10. ... c7xa5
11. a3xc5 e7-d6
12. c5xe7 f8xd6
- 10. ... b4-a3**
11. d2-c3 e7-d6

Diagrama 19

- A)**
- 12. c3-d4 g7-f6**
13. d4-e5 f6xd4
14. e3xe7 g5xe3
15. f2xd4 d8xf6 =

B) - Ver diagrama 19

- 12. c3-d4 f8-e7?**
12. ... d8-e7?
13. d4-c5 d6xb4
14. e3-d4 g5xc5
15. c1-d2 a3xe3
16. f2xb8 X
- 13. d4-e5 d6-c5**
13. ... e7-f6 (3)
- 14. b2-c3 e7-d6**
14. ... e7-f6 (4)
- 15. c3-d4 c5-b4**
16. d4-c5 g7-f6
17. e5xg7 h6xf8
18. c5xe7 d8xf6
19. f4xh6 f6-e5
19. ... b3-c3 (5)
- 20. e1-d2 c7-d6**
21. h2-g3 d6-c5
22. g1-h2 c5-d4
23. e3xc5 b4xd6
24. d2-e3 d6-c5
25. c1-b2 a3xc1
26. e3-f4 c1xg5
27. h6xb4 X

(Partida A. T. Vitorino x V. Tosta - 1962)

C) - Ver diagrama 19

- 12. e1-d2 f8-e7**
13. h2-g3 ...
13. c3-d4 d6-c5 =
- 13. ... d6-c5**
13. ... g7-f6 (6)

- 13. . . . e7-f6
- 14. c3-b4 a3xc5
- 15. d2-c3 ±

- 14. c3-b4 e7-d6
- 15. b2-c3 g7-f6
- 16. b4-a5 f6-e5
- 17. e3-d4 c5xe3
- 18. f2xf6 g5xe7
- 19. c3-d4 h4xf2
- 20. g1xe3 e7-f6
- 21. f4-e5 d6xf4
- 22. e3xe7 d8xf6
- 23. d4-c5 c7-d6
- 24. c5xg5 h6xf4
- 25. d2-c3 f4-g3 =

- 25. d2-c3 f4-e3
- 26. c3-d4 e3xc5
- 27. a5-b6 c5-d4
- 28. b6-c7 b8xd6
- 29. a7-b8 d6-c5
- 30. b8-a7 c5-b4
- 31. a7xe3 b4-c3
- 32. e3-h6 c3-d2
- 33. c1xe3 a3-b2
- 34. h6-g7 X

(1)

- 6. a1-b2 c7-b6
- 7. c3-d4 . . .

- 7. h2-g3 b6xd4
- 8. e3xc5 g5xe3
- 9. d2xf4 f6-g5
- 10. f2-e3 g5-h4
- 11. e3-d4 h4xf2
- 12. g1xe3 e7-d6 =

- 7. . . . d8-c7
- 8. f4-e5 g5-h4

- 8. . . . c7-d6
- 9. e5xc7 b8xb4
- 10. d4-e5 f6xd4
- 11. e3xa3 ±

- 8. f4-e5 e7-d6
- 9. c5xe7 f8xf4
- 10. b2-a3 X

- 9. e3-f4 c7-d6

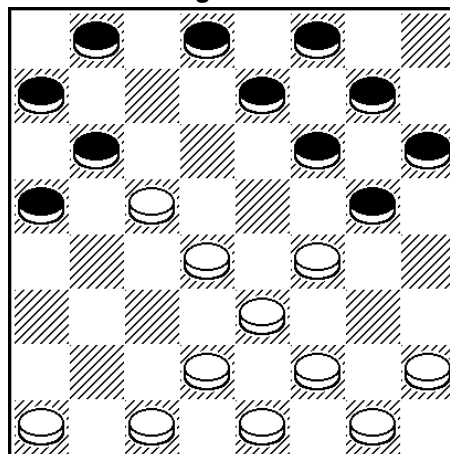
- 9. e3-f4 f6-g5
- 10. d2-c3 g5xe3
- 11. e5-d6 c7xe5
- 12. d4xh8 X

- 10. e5xc7 b8xb4
- 11. d4-e5 f6xd4
- 12. f2-g3 h4xf2
- 13. g1xa3 ±

(2)

- 6. . . . c7-d6?

Diagrama 20

- 7. f2-g3 g5-h4
- 8. a1-b2 h4xf2

9. e1xg3 f6-g5
 10. g3-h4 g7-f6
 11. b2-c3 ...

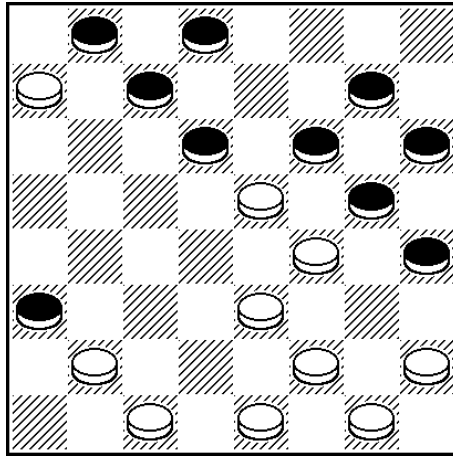
11. f4-e5 e7-d6
 12. e5xg7 d6xb4
 13. h4xf6 d8-e7
 14. f6xd8 b4-c3
 15. d2xb4 a5xa1
 16. d8xa5 a1xh8 =

11. ... e7-d6
 12. c5xe7 f8xd6
 13. d4-e5 f6xb2
 14. c1xa3 a5-b4
 15. a3xe7 d8xf6
 16. g1-f2 b8-c7
 17. f4-e5 f6xd4
 18. h4xf6 X

(3)

13. ... e7-f6

Diagrama 21

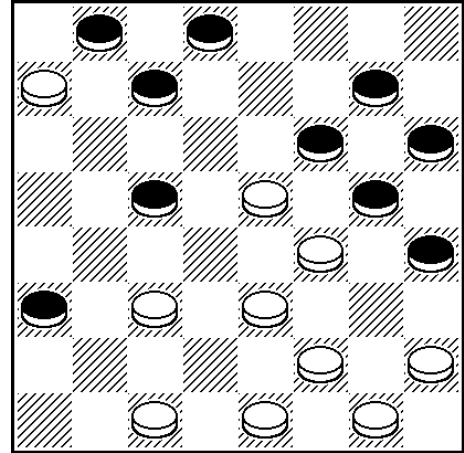

14. h2-g3 f6xd4
 15. e3xe7 d8xf6
 16. b2-c3 g5xe3
 17. f2xd4 h4xf2
 18. g1xe3 c7-d6
 19. c3-b4 a3xc5
 20. d4xb6 ±

(4)

14. ... e7-f6

Diagrama 22

15. c3-d4 c7-b6

15. c3-d4 c5-b4
 16. e1-d2 d8-e7
 17. d4-c5 f6xb6
 18. a7xc5 b4xd6
 19. e3-d4 g5xc5
 20. c1-b2 a3xe3
 21. f2xh8 X

16. e5-d6 c5xe7
 17. a7xc5 d8-c7
 18. e1-d2 e7-d6
 19. c5xe7 f6xd8
 20. f4-e5 g7-f6

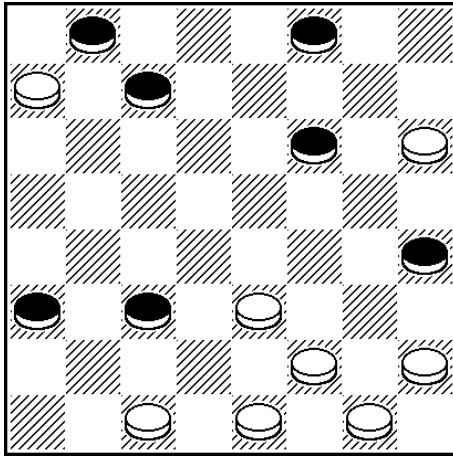
20. f4-e5 d8-e7
 21. e3-f4 g5xc5
 22. c1-b2 a3xe3
 23. f2xh8 X

21. e5xg7 h6xf8
 22. h2-g3 f8-g7
 23. d4-c5 g7-h6
 24. c5-d6 c7xe5
 25. e3-f4 g5xe3
 26. f2xf6 h4xf2
 27. g1xe3 X

(5)

19. ... b4-c3

Diagrama 24

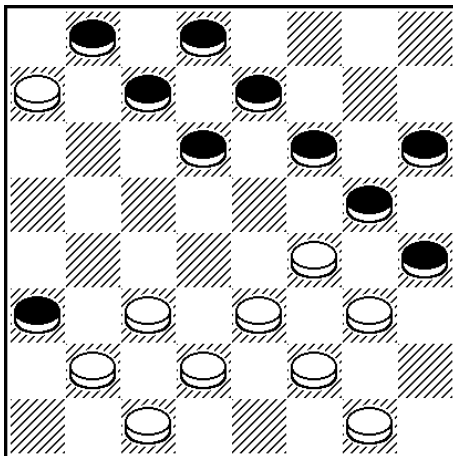

- 20. e3-d4 c3xe5
- 21. f2-g3 h4xf2
- 22. g1xe3 c7-d6
- 23. e1-d2 d6-c5
- 24. d2-c3 f8-e7
- 25. h2-g3 e7-d6
- 26. g3-h4 X

(6)

13. ... g7-f6

Diagrama 25

- 14. c3-d4 d6-c5
- 15. d4xb6 c7xa5
- 16. f4-e5 f6xd4
- 17. e3xc5 d8-c7

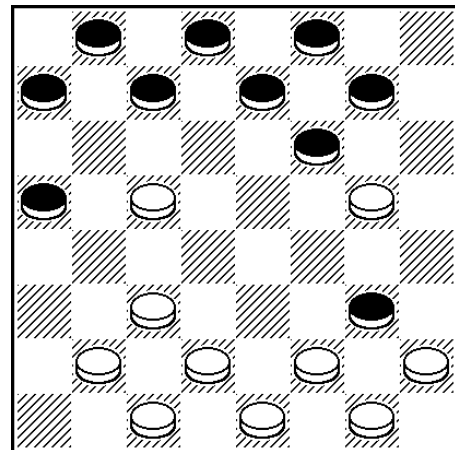
- 17. ... e7-f6
- 18. c5-d6 d8-c7
- 19. b2-c3 c7xe5
- 20 d2-e3 X

- 18. c5-b6 c7-d6
- 19. b2-c3 a5xc7
- 20. c3-b4 a3xc5
- 21. g3-f4 g5xe3
- 22. f2xf6 X

Variante Baiana

- 1. c3-d4 b6-a5
- 2. d4-c5 d6xb4
- 3. a3xc5 f6-g5
- 4. b2-c3 g7-f6
- 5. g3-f4 h8-g7
- 6. a1-b2 g5-h4
- 7. f4-g5 h6xf4
- 8. e3xg5 h4-g3

Diagrama 26

- 9. f2xh4 g7-h6
- 10. g1-f2 h6xf4

10. c3-d4	h6xf4	15. c3-b4	a5xc3
11. e1-f2	f4-e3	16. d2xf8 X	
12. d2xf4	a7-b6		
13. c5xa7	f6-g5	13. c5-d6	c7xe5
14. h4xf6	e7xc5 =	14. e3-d4	g5-h4
		15. d4xf6	h4-g3
14. f4xh6	f8-g7	16. d2-e3	...
15. h6xd6	c7xa1 X		
		16. c3-d4	d8-e7
11. f2-e3	f6-g5	17. f6xd8	b8-c7
12. h4xf6	e7xg5	18. d8xb6	a7xe3 X
11. f2-e3	f8-g7	16. ...	f4xb4
12. e3xg5	g7-h6	17. h2xf4	b4-c3
13. b2-a3	h6xf4	18. b2xd4	d8-e7
14. c5-b6	a7xc5	19. f6xd8	b8-c7
		20. d8xb6	a7xg5 X

PARTIDAS JOGADAS

I Sistema

H. Oliveira x O. Chagas
(1951)

1. c3-b4	b6-a5
2. b4-c5	d6xb4
3. a3xc5	f6-g5
4. b2-c3	g7-f6
5. g3-f4	g5-h4
6. f4-g5	h6xf4
7. e3xg5	f6-e5
8. g5-h6	...

(Ver diagrama 3)

8. ...	c7-b6
9. c1-b2	b6xd4
10. d2-e3	b8-c7
11. e3xc5	c7-d6

11. ...	c7-b6
12. c3-d4	e5xc3
13. b2xd4	e7-d6
14. c5xe7	f8xd6
15. d4-e5	d6xf4
16. h6-g7	h8xf6
17. f2-g3	h4xf2
18. e1xg7	X

12. e1-d2	d6xb4
13. b2-a3	d8-c7
14. a3xc5	c7-d6
15. a1-b2	d6xb4
16. b2-a3	e7-f6

16. b2-a3	e7-d6
17. a3xe7	f8xd6
18. d2-e3!	±

17. a3xc5	h8-g7
18. c3-b4	a5xg3
19. h2xd6	f6-e5
20. d6xf4	g7-f6
21. g1-f2	f8-e7
22. f2-e3	e7-d6
23. c5xg5	h4xf6
24. f4-g5	f6xh4
25. e3-d4	X

I Sistema

S. Tiutin x S. Sokolov
(1924)

1. c3-d4	b6-a5
2. d4-c5	d6xb4
3. a3xc5	f6-g5
4. b2-c3	g7-f6
5. g3-f4	g5-h4
6. f4-g5	h6xf4
7. e3xg5	c7-d6

(Ver diagrama 2)

8. c3-b4	a5xc3
9. d2xb4	f6-e5
10. g5-h6	h8-g7
11. a1-b2	b8-c7
12. c1-d2	c7-b6
13. d2-e3	b6xd4
14. e3xc5	d8-c7
15. e1-d2	g7-f6
16. h2-g3	a7-b6
17. c5xa7	c7-b6
18. a7xc5	e5-d4
19. c5xe3	f6-g5
20. h6xf4	d6-e5
21. f4xd6	e7xc1 X

II Sistema

C. A. Ferrinho x A. T. Vitorino
(1967)

1. c3-d4	f6-g5
2. b2-c3	b6-a5
3. d4-c5	d6xb4
4. a3xc5	g7-f6
5. a1-b2	g5-h4
6. c3-d4	h8-g7
7. b2-a3	c7-b6
8. e3-f4	d8-c7
9. d2-c3	f6-g5
10. f2-e3	h4xf2
11. e1xg3	g5-h4

11. e1xg3 c7-d6
12. c3-b4 a5xe5
13. g3-h4 b6xf2
14. h4xh8 e5xg3
15. g1xe3 X

12. f4-e5	h4xf2
13. e5-d6	c7xe5
14. d4xh8	b6xb2
15. h8xa1	f2xd4
16. a1xd8	b8-c7
17. d8xb6	a7xc5 =

II Sistema

N. Kukuiev x V. Licenko

1. c3-b4	b6-a5
2. b4-c5	d6xb4
3. a3xc5	f6-g5
4. b2-c3	g5-h4
5. a1-b2	g7-f6
6. b2-a3	c7-b6
7. c3-d4	...

(Ver diagrama 12)

7. ...	d8-c7
8. g3-f4	a5-b4
9. c5-d6	c7xg3
10. a3xc5	f6-g5
11. h2xf4	e7-d6
12. c5xe7	f8xd6
13. f2-g3	h4xf2
14. e1xg3	g5-h4
15. c1-b2	h4xf2
16. f4-e5	d6xf4
17. e3xg5	h6xf4
18. g1xg5	b8-c7
19. d4-e5	b6-c5
20. g5-f6	c5-b4
21. b2-a3	X

II Sistema

Variante C

1. c3-d4	b6-a5
2. d4-c5	d6xb4
3. a3xc5	f6-g5
4. b2-c3	g7-f6
5. a1-b2	g5-h4
6. c3-d4	c7-b6
7. g3-f4	f6-g5

(Ver diagrama 9)

8. f4-e5	h8-g7
9. e5-d6	e7-f6
10. h2-g3	d8-c7
11. d4-e5	f6xd4

11. ...	b6xd4
12. e5xc3	c7xe5
13. e3xf4	X

12. d2-c3	c7xe5
13. e3-f4	g5xe3
14. b2-a3	d4xb2
15. f2xh8	X

II SistemaV. Licenko x A. Rodinov
(1930)

1. c3-d4	f6-g5
2. g3-f4	b6-a5
3. d4-c5	d6xb4
4. a3xc5	g5-h4
5. b2-c3	c7-d6
6. c3-b4	a5xc3
7. d2xb4	d6-e5
8. f4xd6	a7-b6
9. c5xa7	e7xa7
10. a1-b2	g7-f6
11. b2-c3	f8-e7
12. h2-g3	e7-d6
13. e1-d2	f6-e5
14. e3-f4	d8-c7

14. . . . h8-g7
 15. f4-g5 h6xh2
 16. c1-b2 a3xe3
 17. f2xh8 h4-g3
 18. c3-d4 d8-e7 =

15. d2-e3 h8-g7
 16. e3-d4 g7-f6
 17. f2-e3 h4xf2
 18. c1-d2 e5xg3
 19. c3-b4 a3xc5
 20. d4xd8 f2xd4
 21. d8xe7 X

III Sistema

V. Petrov x B. Kovelman
 (1925)

1. c3-d4 b6-a5
 2. d4-c5 d6xb4
 3. a3xc5 f6-g5
 4. b2-c3 g7-f6
 5. a1-b2 g5-h4
 6. b2-a3 h8-g7
 7. c3-b4 a5xc3
 8. d2xb4 h6-g5

(Ver diagrama 15)

9. e3-d4 c7-b6
 10. b4-a5 g7-h6
 11. a5xc7 b8xb4
 12. a3xc5 e7-d6
 13. c5xe7 f8xd6
 14. c1-b2 a7-b6
 15. f2-e3 h4xf2
 16. e1xg3 d6-e5
 17. b2-c3 b6-c5
 18. d4xb6 d8-c7
 19. b6xd8 g5-h4
 20. d8xg5 h6xb4
 21. g3-f4 e5xg3
 22. h2xf4 h4-g3
 23. f4xh2 b4-c3 X

III Sistema

Variante A

S. Marra x A. T. Vitorino
 (1963)

1. c3-d4 b6-a5
 2. d4-c5 d6xb4
 3. a3xc5 f6-g5
 4. b2-c3 g7-f6
 5. a1-b2 g5-h4
 6. b2-a3 h8-g7
 7. c3-b4 a5xc3
 8. d2xb4 h6-g5

(Ver diagrama 15)

9. e3-d4 c7-b6
 10. b4-a5 g7-h6
 11. a5xc7 b8xb4
 12. a3xc5 e7-d6
 13. c5xe7 f8xd6
 14. c1-b2 a7-b6
 15. e1-d2 d6-c5
 16. d2-c3 c5xe3
 17. f2xd4 h4xf2
 18. g1xe3 b6-c5
 19. d4xb6 d8-c7
 20. b6xd8 g5-h4
 21. d8xg5 h6xb4 X

III Sistema

Variante A

N. Premisler x S. Sokov
 (1925)

1. c3-d4 b6-a5
 2. d4-c5 d6xb4
 3. a3xc5 f6-g5
 4. b2-c3 g7-f6
 5. a1-b2 g5-h4
 6. b2-a3 h8-g7
 7. c3-b4 a5xc3
 8. d2xb4 h6-g5
 9. e1-d2 c7-b6
 10. g3-f4 b6xd4
 11. e3xc5 g5xe3
 12. f2xd4 g7-h6
 13. d2-e3 b8-c7

14. g1-f2	f6-e5
15. d4xf6	e7xg5
16. h2-g3	...
16. e3-d4	g5-f4
17. f2-e3	f4xd2
18. c1xe3	h6-g5
19. b4-a5	g5-f4
20. e3xg5	h4xf6 X

16. ...	g5-f4
17. g3xe5	h4-g3
18. f2xh4	c7-d6
19. e5xc7	d8xf2 X

III Sistema
Variante D

D. Diniz x A. T. Vitorino
(1961)

1. c3-d4	b6-a5
2. d4-c5	d6xb4
3. a3xc5	f6-g5
4. b2-c3	g7-f6
5. a1-b2	g5-h4
6. b2-a3	h8-g7
7. c3-b4	a5xc3
8. d2xb4	h6-g5
9. c1-b2	g7-h6
10. e3-d4	e7-d6
11. c5xe7	f8xd6
12. b2-c3	a7-b6
13. e1-d2	d6-c5
14. b4xd6	c7xe5
15. d2-e3	b8-c7
16. a3-b4	c7-d6
17. b4-a5	d6-c5
18. a5xc7	d8xb6 X

III Sistema
Variante D

1. c3-d4	b6-a5
2. d4-c5	d6xb4
3. a3xc5	f6-g5
4. b2-c3	g7-f6
5. a1-b2	g5-h4

6. b2-a3	h8-g7
7. c3-b4	a5xc3
8. d2xb4	h6-g5
9. c1-b2	g7-h6
10. e3-d4	e7-d6
11. c5xe7	f8xd6
12. d4-c5	d6-e5
13. c5-d6	a7-b6
14. d6xf4	g5xe3
15. f2xd4	h4xf2
16. g1xe3	b6-c5
17. b4xd6	c7xa1 X

III Sistema
Variante Vorontzov

P. Vorontzov x P. Slezkin

1. c3-d4	b6-a5
2. d4-c5	d6xb4
3. a3xc5	f6-g5
4. b2-c3	g7-f6
5. a1-b2	g5-h4
6. b2-a3	f6-g5
7. c3-b4	a5xc3
8. d2xb4	e7-f6
9. e1-d2	c7-b6
10. g3-f4	b6xd4
11. e3xc5	g5xe3
12. d2xf4	b8-c7
13. c1-d2	f8-e7
14. d2-e3	h8-g7?

14. ...	f6-g5
15. h2-g3	c7-b6 =

15. e3-d4	c7-d6
-----------	-------

15. ...	c7-b6
16. f2-g3	h4xf2
17. g1xe3	d8-c7
18. h2-g3	X

15. e3-d4	f6-g5
16. b4-a5	g5xe3
17. a5-b6	c7xa5
18. a3-b4	a5xe5
19. f2xh8	X

16. f2-g3 h4xf2
 17. g1xe3 d8-c7
 18. b4-a5 d6xb4
 19. a3xc5 c7-d6
 20. c5-b6 a7xc5
 21. d4xb6 X

IV Sistema

Variante A

Markovitch x Bukhtzev
 (1929)

1. c3-d4 b6-a5
 2. d4-c5 d6xb4
 3. a3xc5 f6-g5
 4. b2-c3 g5-h4
 5. g3-f4 g7-f6
 6. c3-d4 f6-g5
 7. c5-b6 a7xc5
 8. d4xb6 a5-b4
 9. b6-a7 b4-a3
 10. f4-e5 e7-d6
 11. e3-f4 g5xe3
 12. d2xf4 h8-g7
 13. f2-g3 h4xf2
 14. e1xg3 ...

Ameaça 15. c1-d2

14. ... h6-g5
 15. f4xh6 d6xf4
 16. g3xe5 d8-e7
 17. g1-f2 e7-f6
 18. e5-d6 c7xe5
 19. f2-e3 X

IV Sistema

Variante B

L. Potapov x I Gordon
 (1934)

1. c3-d4 b6-a5
 2. d4-c5 d6xb4
 3. a3xc5 f6-g5
 4. b2-c3 g5-h4
 5. g3-f4 g7-f6
 6. c3-d4 f6-g5

7. c5-b6 a7xc5
 8. d4xb6 a5-b4
 9. b6-a7 e7-d6
 10. d2-c3 b4xd2
 11. e1xc3 h8-g7
 12. a1-b2 d6-c5
 13. b2-a3 f8-e7
 14. c1-b2 ...

14. c3-d4? e7-d6
 15. d4xb6 c7xa5
 16. c1-b2 g7-f6
 17. b2-c3 f6-e5
 18. h2-g3 d8-e7
 19. a3-b4 e7-f6
 20. g1-h2 e5-d4
 21. c3xg7 h6xf8
 22. f4xh6 a5xc3 X

14. ... g7-f6
 15. c3-b4 e7-d6
 16. b2-c3 ...

16. b4-a5 f6-e5
 17. h2-g3 d8-e7
 18. b2-c3 e7-f6
 19. e3-d4 c5xe3
 20. f4xd2 g5-f4
 21. g1-h2 f4-e3
 22. d2xf4 f6-g5
 23. a5-b6 =

16. ... c7-b6

16. ... f6-e5?
 17. h2-g3 c7-b6
 18. b4-a5 d8-c7
 19. a3-b4 c5xa3
 20. a7xe7 X

17. c3-d4 b6-a5
 18. d4xb6 a5xc7
 19. h2-g3 d6-e5

19. ... 6-e5
 20. b4-c5 d6xb4
 21. a3xc5 e5-d4
 22. c5-d6 c7xe5
 23. e3xc5 g5xe3
 24. f2xf6 h4xf2
 25. g1xe3 X

20. f4xd6 c7xe5
 21. b4-a5 d8-e7
 22. e3-d4 e5xc3
 23. g3-f4 g5xe3
 24. f2xb2 h4-g3
 25. a5-b6 f6-e5
 26. b2-c3 h6-g5
 27. a3-b4 e5-f4
 28. b4-a5 g3-f2
 29. g1xe3 f4xb4
 30. a5xc3 e7-d6
 31. b6-c7 g5-h4
 32. c7xe5 h4-g3 =

IV Sistema
 Variante B

V. Medkov x B. Mirotin
 (1923)

1. c3-d4 b6-a5
 2. d4-c5 d6xb4
 3. a3xc5 f6-g5
 4. b2-c3 g5-h4
 5. g3-f4 g7-f6
 6. c3-d4 f6-g5
 7. c5-b6 a7xc5
 8. d4xb6 a5-b4
 9. b6-a7 e7-d6
 10. a1-b2 b4-a3
 11. b2-c3 f8-e7
 12. c3-d4 c7-b6
 13. a7xc5 d6xb4
 14. d4-e5 a3-b2
 15. c1xc5 e7-d6
 16. e5xc7 d8xd4
 17. e3xc5 g5xc1
 18. f2-g3 h4xf2
 19. e1xg3 h8-g7 X

V Sistema

A. Nikitin x L. Potapov
 (1930)

1. c3-b4 b6-a5
 2. b4-c5 d6xb4

3. a3xc5 f6-g5
 4. b2-c3 g5-h4
 5. a1-b2 g7-f6
 6. g3-f4 f6-g5
 7. c3-d4 c7-b6
 8. b2-c3 h8-g7
 9. c1-b2 e7-f6
 10. f4-e5 d8-c7
 11. c5-d6 a5-b4
 12. c3xa5 g5-f4
 13. e3xe7 g7-f6
 14. e5xg7 c7xa1
 15. a5xc7 f8xd6
 16. c7xe5 a1xh8 X

V Sistema
 Variante B

V. Sokov x N. N.

1. c3-d4 f6-g5
 2. b2-c3 g7-f6
 3. c3-b4 h8-g7
 4. b4-c5 d6xb4
 5. a3xc5 g5-h4
 6. a1-b2 b6-a5
 7. g3-f4 f6-g5
 8. c5-b6 a7xc5
 9. d4xb6 a5-b4
 10. b6-a7 b4-a3
 11. d2-c3 e7-d6

(Ver diagrama 19)

12. c3-d4 f8-e7
 13. d4-e5 d6-c5
 14. b2-c3 e7-f6
 15. c3-d4 c7-b6

(Ver diagrama 23)

16. e5-d6 c5xe7
 17. a7xc5 d8-c7
 18. f2-g3 h4xf2
 19. e1xg3 c7-d6

19. e1xg3 g5-h4
 20. f4-e5 h4xf2
 21. c5-d6 e7xc5

22. d4xd8 f6xd4
 23. e3xc5 f2-e1
 24. d8-a5 ±

20. g3-h4 d6xb4
21. c1-b2 a3xc1
22. d4-e5 f6xf2
23. h4xd8 c1xg5
24. d8xa5 X

V Sistema

B. Medkov x Slezkin
 (1909)

1. c3-d4 b6-a5
2. d4-c5 d6xb4
3. a3xc5 f6-g5
4. b2-c3 g5-h4
5. a1-b2 g7-f6
6. g3-f4 f6-g5
7. c3-d4 h8-g7
8. c5-b6 a7xc5
9. d4xb6 a5-b4
10. b6-a7 b4-a3
11. b2-c3 e7-d6
12. c3-d4 f8-e7

12. c3-d4 d8-e7?
 13. d4-c5 d6xb4
 14. e3-d4 g5xc5
 15. c1-b2 a3xe3
 16. f2xh8 X

13. d2-c3 ...

13. d4-e5 a3-b2
 14. c1xa3 e7-f6 =

13. ... c7-b6

13. ... g7-f6
 14. e1-d2 d6-c5
 15. d4xb6 c7xa5
 16. c3-d4 a5-b4
 17. f4-e5 d8-c7
 18. e5xg7 h6xf8
 19. h2-g3 f8-g7
 20. e3-f4 g5xc5
 21. c1-b2 a3xe3

22. f2xh8 h4xf2
 23. g1xe3 X

14. a7xc5 d6xd2
15. e1xc3 e7-d6
16. d4-e5 d8-c7

16. ... b8-c7
 17. e3-d4 g5xc5
 18. c3-b4 d6xf4
 19. b4xb8 X

17. h2-g3 d6-c5?
18. e5-f6 g5xe7

18. e5-f6 g7xe5
 19. f4xb4 a3xc5
 20. e3-f4 g5xe3
 21. f2xd8 h4xf2
 22. g1xe3 X

19. e3-d4 c5xg5
20. c3-b4 a3xc5
21. g3-f4 g5xe3
22. f2xh8 X

V Sistema

Lindoal x Bakumenko
 (1967)

1. c3-d4 b6-a5
2. d4-c5 d6xb4
3. a3xc5 f6-g5
4. b2-c3 g7-f6
5. g3-f4 g5-h4
6. c3-d4 f6-g5
7. c5-b6 a7xc5
8. d4xb6 e7-d6
9. d2-c3 h8-g7
10. c1-b2 f8-e7
11. h2-g3 g7-f6
12. b6-a7 c7-b6
13. a7xc5 d6xd2
14. e1xc3 e7-d6
15. c3-b4 a5xc3
16. b2xd4 f6-e5
17. d4xf6 g5xe7

18. e3-d4	b8-c7
19. g1-h2	d6-c5
20. d4xb6	c7xa5
21. f4-e5	a5-b4
22. a1-b2	d8-c7
23. g3-f4	c7-b6
24. f2-e3	h4-g3
25. b2-a3	b4-c3
26. e3-d4	g3-f2
27. d4xb2	f2-e1
28. h2-g3	e1xh4
29. a3-b4	e7-f6
30. e5xg7	h6xf8
31. b2-a3	h4-f6 X

V Sistema

A. Mariano x H. Cavalcanti
(1967)

1. c3-d4	b6-a5
2. d4-c5	d6xb4
3. a3xc5	f6-g5
4. b2-c3	g7-f6
5. a1-b2	g5-h4
6. c3-d4	h8-g7
7. g3-f4	f6-g5
8. c5-b6	a7xc5
9. d4xb6	e7-d6
10. b6-a7	f8-e7
11. b2-c3	d6-c5
12. c3-d4	c7-d6
13. d4xb6	a5xc7
14. d2-c3	c7-b6
15. a7xc5	d6xd2
16. e1xc3	e7-d6
17. c3-d4	d8-c7
18. c1-b2	c7-b6
19. b2-a3	d6-c5
20. f4-e5	b8-a7
21. e5-d6	c5xe7
22. a3-b4	g5-f4
23. e3xg5	h4xf6
24. b4-c5	h6-g5
25. h2-g3	e7-d6
26. c5xe7	f6xd8
27. f2-e3	b6-c5
28. d4xb6	a7xc5
29. g3-f4	g5-h4

30. f4-e5	c5-b4
31. e3-d4	d8-e7
32. g1-f2	g7-h6
33. f2-e3	e7-f6
34. e5xg7	h6xf8 X

V Sistema

A. T. Vitorino x J. Mindello
(1969)

1. c3-d4	b6-a5
2. d4-c5	d6xb4
3. a3xc5	h6-g5
4. g3-f4	g7-h6
5. b2-c3	h8-g7
6. a1-b2	c7-d6
7. b2-a3	d6xb4
8. a3xc5	g5-h4
9. c3-d4	f6-g5
10. d2-c3	e7-d6
11. c5xe7	f8xd6
12. d4-e5	b8-c7
13. c3-b4	a5xc3
14. e3-d4	g5xc5
15. c1-d2	d6xf4
16. d2xb8	X

D. Diniz x C. A. Ferrinho
(1969)

1. c3-d4	b6-a5
2. d4-c5	d6xb4
3. a3xc5	f6-g5
4. b2-c3	c7-d6
5. a1-b2	d6xb4
6. b2-a3	b8-c7
7. a3xc5	c7-d6
8. c3-b4	a5xc3
9. d2xb4	d6-e5
10. g3-f4	e5xg3
11. f2xf6	g7xe5
12. e3-f4	e5xg3
13. h2xf4	h8-g7
14. b4-a5	e7-d6
15. c5xe7	f8xd6
16. g1-f2	g7-f6
17. e1-d2	f6-e5

18. f2-g3 d8-c7
 19. c1-b2 a7-b6
 20. d2-e3 b6-c5
 21. b2-a3 e5-d4
 22. a5-b6 d4xh4
 23. b6xd8 h6-g5
 24. f4xh6 h4-g3
 25. d8-f6 g3-f2
 26. h6-g7 f2-e1
 27. g7-h8 e1-h4
 28. f6-d8 h4-e1
 29. h8-g7 e1-a5
 30. g7-a1 a5-e1 =

P. Bueno x A. A. Ribeiro
(1969)

1. c3-d4 b6-a5
 2. d4-c5 d6xb4
 3. a3xc5 f6-g5
 4. b2-c3 c7-d6
 5. a1-b2 d6xb4
 6. b2-a3 b8-c7
 7. a3xc5 c7-d6
 8. c3-b4 a5xc3
 9. d2xb4 d6-e5
 10. b4-a5 g5-f4

10. . . . e5-d4
 11. g3-h4 d4xb6
 12. a5xc7 d8xb6
 13. h4xd8 X

11. e3xg5 h6xf4
 12. g3-h4 d8-c7
 13. e1-d2 e7-d6
 14. c5xe7 f8xd6
 15. f2-e3 g7-h6
 16. e3xg5 h6xf4
 17. d2-e3 f4xd2
 18. c1xe3 d6-c5?
 19. h2-g3 h8-g7
 20. h4-g5! c5-b4

20. . . . g7-h6
 21. e3-d4 X

20. . . . e3-d4
 21. g5-f6 X

21. a5xc3 g7-h6
 22. e3-f4 c7-d6
 23. g1-h2 a7-b6
 24. g5-f6 e5xg7
 25. f4-g5 h6xf4
 26. g3xa5 X